

розгорнулися лише після проголошення незалежності України.

Про величезну науково-пошукову роботу автора свідчить список використаних джерел і літератури, який охоплює понад тисячу позицій. Це в основному архіви та бібліотеки Львова, Ужгорода, Івано-Франківська, Києва та майже всіх областей України, а також Мюнхена, Нью-Йорка, Праги, Свидника та ін.

У кожному з цих архівів вона підняла нові, до того часу невідомі, музичні матеріали. Особливо багато таких матеріалів Г. Карась виявила у Центральному державному архіві в Празі та Центральному державному архіві вищих органів влади й управління України в Києві (в обох знаходяться сотні фондів українських музичних установ та організацій, що діяли у міжвоєнний та воєнний періоди у Чехословаччині). Список наукової літератури і публіцистики містить понад дві тисячі праць, використаних у монографії.

В окремий розділ автор виділила грампластинки та компакт-диски української музики (народні та авторські пісні, арії з опер у виконанні окремих вокалістів, хорів та оркестрів), починаючи вокальними творами Модеста Менцинського, записаними у Стокгольмі та Берліні 1910 р. (44 грампластинки), і закінчуючи компакт-диском «Сучасні трансформації української музики», виданим у Канаді 1999 р.

Дослідникам цієї теми в нагоді стануть не тільки списки архівних джерел та літератури, але й іменний реєстр, яким завершується монографія. Він охоплює 5058 імен. З композиторів найбільш повторюваними в реєстрі є імена Миколи Лисенка (на 330 сторінках), Антона Рудницького (153), Станіслава Людкевича (145), Василя Барвінського (143) та Михайла Гайворонського (135). Це свідчить про певний культ цих композиторів в українській діаспорі, тоді як в Україні їхня творчість (за винятком М. Лисенка)

недооцінювалася, а дехто (В. Барвінський) перебував у таборах ГУЛАГу.

Наукову новизну монографії Г. Карась визначає вперше запропонована в українському мистецтвознавстві спроба комплексного аналізу та оцінки музичної культури західної діаспори ХХ ст., яка осмислюється як цілісне явище.

Практична цінність монографії полягає в поглибленні та розширенні наявних в українській науці знань про специфіку функціонування національної культури за межами України; у введенні до наукового обігу та культурологічної практики невідомих або маловідомих в Україні артефактів, персоналій української діаспори; можливості використання її в навчально-виховному процесі, зокрема в лекційних курсах з історії української музики, вокально-хорового та інструментального виконавства.

Концептуальні підходи роботи можуть слугувати для подальшої розробки проблем національної екзистенції зарубіжних українців, осмислення психології творчості митців-емігрантів, наукового вивчення різноманітних жанрів художньої культури українців за межами рідної землі.

У цілому наукова праця Г. Карась глибоко проникає у серцевину важливої гуманітарно-культурологічної проблеми, що має безперечну соціальну вагомість. Очевидно, що монографія – дуже своєчасна наукова робота, яка спирається на глибокі теоретичні розробки, конкретно-соціологічний та культурологічний аналіз. Без сумніву, вона викличе інтерес у науковців, викладачів і студентів.

Микола МУШИНКА

доктор філологічних наук, професор,
академік НАН України
Пряшів (Словаччина)

НЕ ПЛЯМУЙТЕ ДУШІ СУЄТОЮ

Щойно побачила світ збірка поезій «Мальований хрест»¹. З благословення Високопреосвященнішого Павла, Митрополита Вишгородського і Черніобільського, намісника Києво-Печерської лаври, як зазначено в книзі.

Її автор – ієромонах Пафнутій (у миру – Віталій Мусієнко) – народився 1970 р. на Буковині. Навчання в школі, на факультеті журналістики Київського університету імені Тараса Шевченка, служба у радянських Збройних Силах (1988–1989 рр.), продовження навчання в університеті, робота в газеті, на Національному телебаченні – це далеко не повний перелік основних фактів його біографії.

І раптом... з 1998 р. – послушник Китаївської пустині в Києві, там же згодом приймає чернечий постриг і сан священника. У 2008–2009 рр. служить у Введенському монастирі столиці, з 2010 р. перебуває в чині братії Києво-Печерської лаври.

Це перша поетична збірка ієромонаха Пафнутія, у якій представлено річний цикл найбільших православних свят, між якими автор додає свої особисті враження, спогади, думки, душевні переживання.

Презентація книги, яку провів доктор філологічних наук, професор Микола Тимошик, відбулася 12 травня 2013 р. на Чернігівщині, у його рідному селі Данина, з якого, за словами

¹ Ієромонах Пафнутій. Мальований хрест: Збірка поезій. – К.: Наша культура і наука, 2013. – 160 с.

Миколи Степановича, «почалися всі його університети та професорства».

Зворушлива розповідь М. Тимошика про автора та його поетичну збірку викликала не лише неабияке зацікавлення у присутніх, а це трудівники села, сільська інтелігенція, зокрема вчителі, приїжджі (презентація, що символічно, відбулася напередодні поминальних днів), а й чимало запитань, спонукала до щирої і відвертої розмови.

На завершення презентації кожен бажачий міг безкоштовно отримати книгу з автографом автора, який уклінно пропонує її читачеві, сподіваючись, що знайде в його особі не тільки об'єктивного критика, а й нового друга.

Лідія НАУМЕНКО
науковий співробітник
відділу наукових комунікацій ННДІУВІ

УКРАЇНСЬКИЙ СВІТ ЧЕНЦЯ, ЖУРНАЛІСТА, ПИСЬМЕННИКА

Однієї теплої осінньої днини в тихій обителі Китаївської пустині, в якій від прадавніх часів усамітнювалися поодинокі киево-печерські насельники, опинився незвичний чернець. Молодий, русявий, голубокий, гарний на вроду, спокійний на вдачу.

Дивовижна, ніби неземна природна краса цієї досі не званої київської околиці враз зачарувала прибульця. Став біля скиту, мов заворожений, вслухаючись у довколишню тишу. Сповнений печалі та смутку погляд ковзнув неба в тумить, коли високо над головою пролітали ключем журавлі, дружно накриваючи цю щедро засипану яскравою позолотою місцину своїм подивовано-прощальним курликанням. Вразлива душа молодого ченця відзивалася на побачене і увялене римованими рядками:

*Пролітали журавлі – подивились,
Проїжджали королі – поклонились:
Що за диво пломеніє у скелі,
У Китаївській древній пустелі?*

Просилися на папір все нові й нові рядки, між якими зримо поставали старці часів Петра Могили, які мудрими очима видивлялися на цих пагорбах осінь, застерігаючи ближніх не плямувати душу гріхами і суєтою, що їх потім не в силі буде відмити «ні потом, ні водою». Уявлена картина закінчувалася передчуттям якоїсь тривожної неминучості, якимось внутрішнім непогодженням із тією непевною новою реальністю, що вперто торувала шлях у невідому далеч. І ніби в намаганні перебороти ті тривожні думи, переконати самого себе в невідворотності того, що відбулося, й того, що має статися, душа мимоволі шукала дотику до спокійнішої, обнадійливішої струни:

*Милувалися би очі довіку –
Скільки треба на житті чоловіку?..
Та душа чогось вищого прагне
Чи злетить вона до Бога, чи досягне?..*

Невідворотність того, що сталося, – це несподівано прокладена волею долі глибока борозна, що розділяла навпіл тільки-но розпочатий житейський шлях: той, що вже перейдений був до вчора, і той, що зорітимо від завтра за металевою брамою цієї давньої чернечої обителі.

Що залишалося на тому боці тієї борозни? Небагато, якщо міряти набуте всього лише двадцятьма вісьмома прожитими роками. Щасливе дитинство та такі ж безтурботні шкільні роки, проведені зі старшими братом і сестрою в учи-

тельській родині в одному з найкрасивіших буковинських сіл.

Село це ще від старих австрійських часів носило загадкову назву Велавче, але в перші радянські роки отримало нову – Коритне, на знак того, що поселення розкинулося у видолинку поміж двох карпатських рукавів уздовж швидкоплинної гірської Бережниці й комусь із владних ініціаторів перейменування нагадало корито. Потім були перші дописи, перші проби пера, опубліковані на сторінках вижницької районної і чернівецьких обласних газет, вступ до столичного Шевченкового університету на престижний у ті часи факультет журналістики й омріяний диплом журналіста. Була й однорічна армійська служба в лавах радянської армії, і перші місяці багатобічючої газетної практики, і несподіване запрошення на посаду репортера першого каналу Українського телебачення.

У рейтинговій, як тоді вважалося, телепередачі «Від перехрестя – до успіху» сюжету молодого талановитого журналіста Віталія Мусієнка легко вирізнялися з-поміж інших. Передусім компетентністю, переконливістю, щирістю ведучого, образністю його мови, незвичністю підібраного відеоряду. А ще – гостротою й актуальністю. Адже йшлося в тих передачах про непрості кроки становлення в молодій Українській державі ринкових засад розвитку економіки, про приватизацію крупних підприємств, про прихильників і опонентів непростих процесів оновлення усіх сфер життя. У тих сюжетах він викладався сповна, щиро вірячи в потрібність і важливість зробленого, неухильно сповідуючи одну з головних заповідей ще тієї, старої, журналістики, про яку постійно нагадували усі студентські роки добрі старші навчителі: «Справедливість – моє ремесло».

Робочі дні були спресовані до краю: близькі й далекі відрядження, зустрічі з цікавими співбесідниками – героями телепередач, зйомки, монтаж програм. У вихідні – музеї і театри. А ще – участь у засіданнях літературної групи молодих літераторів «500», суперечки й дискусії довкола творчих доробків ровесників. Впевненості в своїх силах додавали публікації власної малої прози у збірнику «Черлене вино», на шпальтах престижної «Літературної України»... Ті публікації засвідчували про неабиякі творчі можливості майбутнього письменника, ще не до кінця розкриті неповторні особливості його образного бачення довколишнього світу.

Однак... Шліфувати свою журналістську й